

prevodilac

***Časopis za srpsku i stranu filologiju,
opštu i primenjenu lingvistiku,
leksikografiju i traduktologiju
(istorija, teorija, kritika, didaktika prevođenja,
status i organizacija prevodilačke profesije)***

***Udruženje naučnih i stručnih
prevodilaca Srbije***

Beograd

XVI MEЂУНАРОДНИ КОНГРЕС СЛАВИСТА

1. Општи подаци о XVI КОНГРЕСУ СЛАВИСТА. Шеснаести међународни конгрес слависта одржан је у Београду од 20. до 27. августа 2018. године. Конгрес су организовали Међународни комитет слависта и Савез славистичких друштава Србије, а његови суорганизатори били су Филолошки факултет Универзитета у Београду и Српска академија наука и уметности. На овом важном догађају за српску науку и културу интензивно се радило преко пет година, а наступило је око 1000 учесника са 1.674 излагања.¹

2. СТРУКТУРА ИЗЛАГАЊА НА КОНГРЕСУ. Због великог броја пријављених тема и њихове сложене природе, Конгрес је имао комплексну структуру. Уз реферате, на секцијама Конгреса уведен је нови вид излагања, постер реферат. Уз ово, научни садржаји на Конгресу представљани су и у оквиру тематских блокова, округлих столова, као и у оквиру комисијских заседања. Велику пажњу привукле су и пратеће манифестације Конгреса: изложбе, предавања, презентације, представљања публикација.

3. ЛИНГВИСТИЧКИ ПРОГРАМ XVI КОНГРЕСА СЛАВИСТА. Главни део лингвистичког програма Конгреса слависта у Београду чиниле су секције, тематски блокови, као и округли столови. У лингвистички рад Конгреса убраја се и рад одговарајућих комисија у саставу Међународне комисије слависта (нпр. Комисија за Општесловенски лингвистички атлас, Комисија за рачунарску обраду рукописа и старих штампаних књига, Комисија за лексикологију и лексикографију, Фразеолошка комисија и др.).

Излагања у оквиру секција. Двадесет осам лингвистичких секција на XVI међународном конгресу слависта распоређено је у седам тематских области, успостављених у складу са тематиком Конгреса. То су следеће области: 1) етимологија и упоредно-историјска истраживања словенских језика; 2) историја словенских језика; 3) дијалектологија словенских језика; 4) граматика савремених словенских књижевних језика; 5) семантика, прагматика и стилистика савремених словенских језика; 6) интердисциплинарна истраживања словенских језика, и 7) стандардизација и норма словенских језика. У наставку ћемо укратко представити садржај сваке области.

1) *Етимологија и упоредно-историјска истраживања словенских језика.* У оквиру ове области представљено је 34 реферата, од којих су четири изложили српски представници. У свим секцијама које припадају овој области запажамо опште тенденције ка истраживању тема из области историјске морфологије, лексике и фразеологије (С. Толстој (Русија), *Прасловенски тийови глаголских основа и њихова лексичка дистрибуција*;² М. Фурлан (Словенија), *Словенски однос тийа *samъs :*

¹ Општи подаци о XVI конгресу слависта преузети су из публикације *Стазама славистике* (Београд: Савез славистичких друштава Србије, 2018).

² Имена аутора наводимо у српској транскрипцији. Наслове њихових реферата такође дајемо у

**samica* – функција и настанак творбеног обрасца и др.). Више радова посвећених упоредно-историјским истраживањима бавило се преводима Библије и других црквених текстова на словенске језике (А. Кречмер, Аустрија): *Реконструкција слике светиња на основу корпуса текстових из завршне фазе Slavia Orthodoxa* и др.). Теорији етимолошке лексикографије био је посвећен реферат М. Вучковић и С. Петровић (Србија): *Етимолошки речници српског језика – од концепције ка методологији*.

2) *Историја словенских језика*. У програму Конгреса, једна од области у којој су се јавиле најразноврсније теме била је посвећена историји словенских језика. Представљено је 49 реферата, од којих су три реферата одржали српски учесници. Теме су биле из историјске морфологије (С. Дики (САД), *Урушавање ојшњесловенског система претеритивних времена као »кашасирофа« у развоју словенског глаголског вида*); лексике (Т. Илијев (Бугарска): *Системски односи у старобугарској лексици* и историјске синтаксе (Ј. Грковић-Мејдор): *Развој клаузалне дојуне коинитивних предикација у српском језику*. Утицај језичких контаката на историјски развој словенских језика анализирао је А. Тимберлејк (САД) у реферату *Демографија и језичка активност у историји севернословенских народа*.

3) *Дијалектологија словенских језика*. У оквиру ове области представљено је 48 реферата, од којих су три изложили српски учесници. Учесници дијалектолошких секција (међу које је спадала и секција посвећена ономастици) на Конгресу су се оријентисали на неколико тема, међу којима издвајамо: израду општесловенског лингвистичког атласа и учешће националних дијалектологија у њима (Ј. Јакушкина, *Српска и хрватска лексика у Ојшњесловенском лингвистичком атласу*); израду дијалекатских речника (С. Мизников, *»Речник руских народних јовора«: неки резултати лексикографског рада*); лингвистичка обележја дијалеката у односу на стандардни језик (С. Милорадовић, *Ареална грамашикализација предлога од у српским народним јоворима. На примерима из иризренско-шљимочких и косовско-ресавских јовора*) и др.

4) *Грамашика савремених словенских књижевних језика*. У оквиру ове области, на Конгресу је презентован 51 реферат од чега су 12 реферата изложили српски учесници. Широко опсега лингвистичких истраживања обухватао је питања односа између граматице и прагматице (К. Чакирова, *Грамашичка средства за исказивање ирохибиција у словенским језицима (на примеру бугарског, руског и пољског језика)*); затим, разне врсте типолошких класификација и описа (С. Танасић, *Партиципалне безличне реченице*) и др. У извесном броју реферата проблематизована је перцепција граматичких категорија, па и принципа на којима почива граматички систем (М. Радовановић, *Где у језику налазимо доказе његовој фазичности? (иоучавање језика у светлу фази лојке)*).

5) *Семантика, праграмашика и шљилишика савремених словенских језика*. Највише интересовања учесника лингвистичког програма XVI конгреса слависта у Београду привукле су области семантике, прагматице и стилистике. У оквиру ове

целине прочитано је чак 103 реферата, међу којима је девет излагача било из Србије. У оквиру ове тематске области Конгреса издвајају се радови из области прагматике и дискурс анализе (Х. Кусе, Немачка: *Ајресција и аргументација*) у комбинацији са анализом творбених процеса у словенским језицима (С. Тофоска, Македонија): *Семантичка деривација у префиксима македонског језика (са паралелом у другим словенским језицима)*. Теорија савремене описне лексикографије размотрена је у постер реферату А. Марковић и М. Спасојевић, посвећеном лексикографској обради предлога *йо* у *Речнику српскохрватског књижевног и народног језика САНУ* (XX књига).

6) *Интердисциплинарна истраживања словенских језика*. У оквиру ове целине представљен је 51 реферат, један српских учесника. Тематски распон радова у оквиру ове секције креће се од историје етнолингвистичких метода (С. Ристић, И. Лазић Коњик, *Развојне тенденције етнолингвистике у савременој српској лингвистици*), преко анализе језичких стереотипа (Б. Барчот, Хрватска, *Славени у језичној слици свијета говорника хрватског језика*), па до анализе примене нових технологија у употреби језика (Б. Тошовић, Аустрија), *Текстови произведени мрежним генераторима*.

7) *Стандардизација и нормирање*. Седамнаест лингвистичких реферата на Конгресу (један српског учесника) посвећено је областима стандардизације и језичког нормирања. Најбројнији су били радови посвећени проблемима графичко-ортографске норме (А. Лукашенец, *Национална графика и орфографија у контексту међусловенске вербалне интеракције и међусобног утицаја (белоруско искуство)*).

Тематски блокови. На XVI славистичком конгресу у Београду пријављено је 20 тематских блокова са лингвистичком тематиком. Наводимо наслове неких од њих: *Глобализација и словенска творба* (девет реферата, организатори Е. Корјаковцева и А. Лукашенец, српски представник Р. Драгићевић са рефератом *Дојринос глобализације банализацији лексичког фонда српског језика*); *Именски префикати и модели реченице са дативним субјектом у словенским језицима* (седам реферата, организатор А. Цимерлинг, српски представници Б. Марић и Д. Керкез са рефератом *Конструкције тешко ми је и мука ми је у српском језику*); *Категорија вишезначности у теорији и пракси словенске терминологије* (пет реферата, организатор В. Ивашченко, српски представник В. Јовановић са рефератом *Полисимија термина у општом тезаурусном речнику (из ула српске теоријске и практичне лексикографије)*); *Култура медија (медијакултура) и стил* (осам реферата, организатори С. Гајда и Н. Клушина) и др.

Округли столови. Посебан вид научне размене у оквиру Конгреса чинили су округли столови као манифестације научног истраживања теме и слободне размене мишљења учесника. У лингвистичком програму Конгреса нарочито су били посећени округли столови о две специјалне теме Конгреса: о *Српском рјечнику* В. С. Карацића, и о месту Александра Белића у историји славистике. На крају заседања о А. Белићу представљена је капитална студија о овом научнику у три књиге под насловом *Александар Белић, српски лингвиста века* (Београд, 2016–2018).

4. ПРАТЕЋЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ XVI КОНГРЕСА СЛАВИСТА. Посебан део програма Конгреса представљале су његове пратеће манифестације: изложбе, предавања и презентације. Главна пратећа манифестација Конгреса била је изложба *Српска лексикографија од Вука до данас* (аутори: Р. Драгићевић и Н. Ивановић) у Галерији науке и технике САНУ. Овом изложбом обележена је двестота годишњица од објављивања првог издања *Српског рјечника* В. С. Карацића, а научној јавности је предочен значај речника као грађе за лексичка, етнографска и културолошка изучавања српског језика и културе. Поставку изложбе је пратио каталог са библиографијом српских речника. У аули Филолошког факултета у Београду постављена је изложба *Српска књижевност и велики рај* (аутори: О. Марјановић и М. Маринковић). Изложба (такође праћена каталогом) представила је најзначајније српске књижевне ствараоце чија су дела битно обележена Првим светским ратом. У Библиотеци града Београда приређена је велика изложба капиталних славистичких научних издања која су донеле делегације слависта из свих крајева света. Све књиге су поклоњене Универзитетској библиотеци »Светозар Марковић« у Београду.

5. Закључак. По својој важности за међународну славистику, значају гостију и научника који су узели учешћа у његовим манифестацијама, многољудности и богатству научног програма и пратећих садржаја, Шеснаести међународни конгрес слависта у Београду представљао је догађај од великог значаја за српску науку и културу. Овај значај је тим већи што се година одржавања Конгреса поклопила са годином великог јубилеја српске културе – двестагодишњицом првог издања *Српског рјечника* В. С. Карацића.

Ненад Ивановић

48. МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ

Средином септембра (13–17. IX 2018. године) одржан је, у организацији Међународног славистичког центра, 48. међународни научни састанак слависта у Вукове дане. Укупно је пријављено 86 реферата, а теме овогодишњег састанка биле су: »Језичке јединице српског језика у систему и контексту«, »Критичка и књижевнонаучна мисао Павла Поповића« и »Српски језик, књижевност и култура на страним универзитетима – актуелно стање и перспективе«. Реферати су били распоређени у две лингвистичке (1 и 1а) и две књижевне секције (2 и 3), одржане на Филолошком факултету Универзитета у Београду, а посебна секција о теми »Српски језик, књижевност и култура на страним универзитетима – актуелно стање и перспективе« реализована је у Тршићу. Овом приликом кратко ћемо представити реферате посвећене језичкој проблематици и проучавању српског језика, књижевности и културе на страним универзитетима.

Састанак је отворен 13. септембра пленарном седницом, на којој су реферате изложили: Снежана Самарџија (Београд) – »Павле Поповић о усменој прози«, Милош Ковачевић (Београд) – »Статус атрибутива међу одредбама у словенским језицима« и Весна